

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1650. Soc. 111.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](#)

B. V. juramentum; id ab omnibus magnâ factum solemnitate; præviâ missâ, & concione. Adfuerunt oppidanæ cohortes, quæ repetitis sclopetorum displosionibus auxere communam lætitiam. Addita supplicatio multis Divorum ferculis permista. Etiam agitatum est de condenda Sodalitate Conceptionis.

Annus 1650. Soc. III.

1.

Superiore anno vulgari cœperat in Algarbiis pestilentia contagium, hoc anno pestis in Al-

continuavit numerosâ strage editâ. Vis major incubuit Urbi Farense, ubi garbis.

Societas habet Collegium. Octo erant incolæ, quinque sacerdotes, & tres rei temporalis adjutores. Post incensam luc Taviram, & quo tempore ardebat Lagus, & Sylvia, flamma corripuit Farum, & latè omnia terrore complevit. Praeiuscere tanto malo non dubia signa Justitiæ divinæ scelerum ultricis. Fuit, qui noctu sibi oblatum dixerit Christum sub rubicunda umbella circumferti per urbis compita manentem sanguine, ceu feriretur flagis; qui comitabantur, ibant audatis ensibus in altum levatis, populus sequebatur ueste pullâ indutus; plures viris erant fæminæ: quarum postea perivit major numerus. Sonuit altâ nocte per plateas tintinnabulum domus dictæ à Misericordia, quo denuntiari solent defunctorum obitus. Tribuerunt aliqui pestis originem ceto miræ magnitudinis, qui mari ejectus putruit, donec æstus iterum in mare resorberet.

2. Verum his in incerto relictis, ubi cumulatis funeribus vagari licentius incepit lues, devoverunt se nostri salvandis corporibus, & animis. Ne simul perirent, aliqui sunt misi in villam, inde ituri miseris auxilio, quoconque vocarentur. In Collegio substitere P. Emmanuel Fernandius, qui postea fuit à confessionibus Regi Petro secundo, Andreas Moura Vice-Rector, & coadjutores aliqui. Illi remedium & solamen urbis, five die, five nocte, quacunque horâ puliatum ostii tintianabulum ad vocandum Confessarium, præstò erant. Domos sidenter intrabant, nullo mortis genere deterriti. Par fuit prodigio peste non infici. Solus P. Fernandius contactus est brachio: sine mora signavit novies signo S. Crucis horridum tumorem, recitatâ toties Angelicâ salutatione, in honorem novem mensium, quibus Virgo Deipara Christum gessit in utero. Hoc uno remedio tumor evanuit. Eodem usi plures ab Emmanuele edocti sine aliis medicamentis mirabiliter sanantur.

3. Et si Collegium tenui est redditu, pro viribus suis non pepercit sumptui ad succurrendum egenis, unum illis refugium. Parochi metu pestis oves suas deseruerunt. Unus quispiam se jactitabat duorum duntaxat confessiones exceptisse; vocatus ad alios ire reculavit: hic in poenam tam recordis jactantiae, malo percussus, sine confessione obiit. Chirurgus natione Gallus Calvinista, adolescentis, si hæresim excludas, honestis moribus, egenis favens, peste infectis assiduus, lethaliter malo corruptus, decubuit moriturus. Accurrit P. Fernandius, & instillat monita salubria: si hæresim abominetur, ipsi patere salutis viam. Convictâ solidis rationibus mente detestatur errores suos, amplectitur orthodoxam religionem: nec multò post magno suo, & omnium solatio è vivis discessit.

4. Antonius Vasæus Coadjutor Patris socius chirurgum amplectitur. Exi-
stimatum est, ex eo contactu ipsi perniciosem hæsisse tabem: nam cooperunt illa, Moritur peste
quibus explicatur, eminere signa, oculi sanguinei, dolor acutus in inguine, dor- Antonius Va-
sum noxiø fluxu gravissimum, torpor brachiorum. Ne Collegium inficeret,
in semotam domum vehitur; ibi vincente malo remedia animam ad mortem
sanctissimè comparatam placidissimè effudit 16. Januarii. Hac unicâ de nostris
victimâ iram Numinis placavimus. Omitto referre parta per nostros pro DEI
gloria, & animarum bono plurima. Una vox omnium erat, le morituros instar
animantium brutorum, nisi fuissent Societatis homines. Bene precabantur Fer-
nando.

Antonius Franco.

Pp 2

nando Mascarenio Episcopo, quod eos suæ urbis incolas, ædificato Collegio, fecisset.

*Conversio
Reginæ Christi
funæ.*

5. Inter res illustres, quæ eâ tempestate animos & sermones hominum in se converterunt, fuit Christinæ Suecorum Reginæ ad salvificam fidem redditio. Lux prima illi affulserat ex familiari sermone P. Antonii Macedi Comimbricensis. Redditus patriæ è Mazagonia, ubi strenuam, ut suprâ retulimus, operam Lusitanis adjuvandis impendit, designatus est Confessarius Josephi Pinti Pereiræ Legati Regis ad Succiæ Reginam. Elegit comitem Joannem Andradam sacerdotem. Vela solverunt 24. Junii è Cetobrica, 30. Julii Holmiæ appulerunt. Erat Antonius à secretis Legato, ut sub hac persona tutius lateret, orthodoxis esset auxilio, & haberet faciles aditus in aulam. Utrumque feliciter obtinuit. Vix dici potest, quâm charus fuerit Reginæ, vir præclarus & eloquens in sermone Latio citra affectionem; eminebat in vultu, quæ fuit illi innata, gravis & amabilis modestia; vultus ingenuus, præse ferens innocentem animæ candorem.

6. Singularitas hominis observantiorem circa ipsum fecit Reginam. Venit in mentem, forâtne Jesuita? Apud eas nationes magna erat de Jesuitis existimatio, ipsos virtute & sapientia ceteris præstare; ad quæque grandia cunctis aptiores. Tandem inquirendo, percontando, obsermando, id, quod erat, cognovit. Hinc statis horis, quibus ad prandium secedebant aulici, in privatos sermones admitebat Antonium. Paulatim suspiciati hæretici Jesuitam latere sub seculari veste, illum oderant; Lusitani quanquam occultarent, quid hominis foret; invidebant ei gratiam Reginæ. Multi de vera fide, & Ecclesia, quam Regina adhuc absconditam ex falla suorum doctrina opinabatur, illi fuerunt cum Antonio sermones. Eadem secum conferendo, ut erat mentis egregia; comperit, in quibus viveret erroribus.

7. Quoniam, conclusis negotiis, instabat Antonii reditus in Lusitaniam; nec eum morari poterat: Augusti duodecimâ sequentis anni cor suum aperuit Regina non sine suavibus lacrymâs, quas & Antonius assudit, sibi mentem esse delertâ patriâ, ejusque erroribus, vitam regno extorrem degere. Rem esse secreti summi, quoniam imminebat tempus sua profectionis; nec integro silencio, posset ipse in Suecia manere; velle, Röman pergeret, declararet Societas Generali annum suum; rogare, ad se mitteret, quâm dissimilanter posset, duos viros Societatis notæ sapientiae sub mercatorum habitu, quibus magistris amovert dubia, & totum negotium ad exitus optatos perducerer.

8. Antonio datur abundè viaticum: nihil super his, aut itinere suo communicavit cum socio, aut Legato; sed occulte, illis nihil scientibus, Hamburgum navigat, inde magnis itineribus festinat Romam; quò evitatis aliquor periculis advenit 28. Octobris. Rei gravitate in consilium adductâ P. Goswinus Nickel Vicarius Generalis; nam paulò antè naturâ concescerat Generalis, nominat in id egregium opus perficiendum Paulum Casauum in Collegio Romano Mathefis Professorem, & Franciscum Malinium Taurini Theologiae Magistrum. Ambo instructionibus Antonii Venetas profecti, mutatâ veste, hyberno tempore Sueciam adivere. Ubi ad votum Orbis Christiani tantam Reginam orthodoxorum albo adscriperunt. P. Antonius Romæ subsistens obedientiæ iusti plurimis annis egit in Vaticano templo Pœnitentiarium. Illius virtutes circumferuntur typis vulgatæ.

9. Ad Orientis regiones transfretarunt septem sacerdotes Lusitani. Omnibus præter Nonius Guaresma, qui venit ex India. Reliquorum nomina sunt, Emmanuel Coëllius, Dominicus Regus, Emmanuel Barretus, Dominicus Lima, Emmanuel Carvalius, & Balthasar Sá. Hic postremus, præclaris ortus natalibus, hæres patrimonii pinguissimi, omnibus conculcatis, se dedit Societati: deinde fervore incredibili crebris epistolis Superiores fatigavit, ut sibi concederent Indiam petendi facultatem: post multas preces voti effectus compos, in ipso itinere piissimè migravit ad portum felicitatis æternæ.

10. Vi-

*Missio ad
Indiam.*

*Moritur P.
Balthasar Sá.*

10. Vigesimā quintā Junii ad P. Petrum Rochiam Provincialem litteras dedit Præpositus Generalis, in quibus ad verbum referebat decretum Comitiorum Generalium Patrum Carmelitarum exalceatorum nostræ Societati valde honorificum. Nam fuerat scriptor tam aduersus Societati, ut in lucem edidere rit vitam S. Therese truncatam, relictis locis, quibus diva nostram Societatem, & ejus filios plurimum commendat. Hujusmodi scriptoris factum detestata venerabilis illa Congregatio, declarat, quantum improbet; & vetat à suis hominibus legi tam invidiosæ manus characteres, divis, & hominibus tam injuriosos. Monet suos Societatis moderator, gratiam referant PP. Carmelitis ob singularem amoris significationem.

11. Ad missiones ultramarinas fovendas, authore nostro P. Andrea Fernandio, Theodosij Principis Confessario, voluit Rex creari de novo tribunal, cuius essent curæ, missiones promovere: hujus Præsidem, dum vixit, egit idem Andreas Regi in paucis charissimus, cui se torum in negotio conscientia regendum dedit. Volui huic anno inferere, quod fixum non reperi.

12. Conimbrice 18. Novembri terminum vite posuit P. Bartholomæus Pereira, natus Monsami diœcesis Bracharenſis, in obeundis sacris excursionibus indefessus, Scripturæ sacræ Professor Conimbricæ sapientissimus. Opus egregium in Tobiam jam bibliopolæ tradiderat imprimendum, sed vel ejus malitia, vel negligentiâ disparuit. Typis mandavit versu heroico martyrium nostri Francisci Pacieci; quod opus in eo genere tam expolitum est, ut inter excellentes Poëtas jure merito ejus author habeatur.

13. Præmaturus obitus Emmanuelis Sarzedæ Theologi nondum sacerdotis evenit Eboræ: ortum habuit Casteldevidii in diœcensi Portalegrenſi parentibus nobilibus juxtâ, ac opulentis: unicus ille hæres cum parentum, tum amitiæ prædixit, contemptus res ac spes omnes, & se conjunxit Societati. Jam à teneris eum cerebat innata propensio ad virtutem: nam etiam vestem suam dabant egenis. Multus erat in voluntatis, ac meditandis asceticis libris. Semel facturo totius vitæ homologesim & accedenti ad confessionum tribunal obstitit specie ferox malus dæmon, inde conatus arcere, sed vanos impetus rifiit Emmanuel; dictoq[ue] citius turpis larva ex oculis evanuit. Apud nos erat ceteris religiofæ fanætimoniæ vivum exemplar. Illius patientiam exercuit alius adolescentis, statu sui tam oblitus, ut eum tandem Societas à se expulerit. Hic verbis scurrilibus, mordacib[us]que jocis datâ occasione non cessat arrodere Emmanuelis invictam modestiam: tolerabat patientissimè, nonnunquam significans gestu tantum dolorem animi; non quòd intus turbaretur, sed quo videret, an posset frangere petulantiam Deo injuriam. Dum feriatis diebus laxatur animus in villa suburbana, Præfectus Juniorum dat Emmanueli servienti ad mensam ferculum singulare, ut apponat suo inter socios amicissimo: eò intentis omnium oculis, ferculum donat illi juveni adversus ipsum supra modum importuno; tanquam neminem pluris haberet. Supremū decumbens vultu lœtissimo præstolatur mortem.

14. Ægrotabat vicinus Emmanueli in eodem valetudinario P. Franciscus Gama, quem lancinârunt dolores acerrimi. Hic per quendam, Emmanuel rogat, ut, cùm fruetur Dei conspectu, sibi impetrat quâprimum solvi corpore. Recepit Emmanuel facturum. Auditâ responsione, exemplò P. Franciscus postulat sacram viaticum, & extremam unctionem. Non videbatur urgens necessitas; sed tam constanter institit, ut ei fuerit mos gerendus. Illud mirabile contigit, quòd, Emmanuele 10. Septembri obeunte, Franciscus præter expectationem sequenti die spiritum exhalaverit.

Mors P. Franscisci Gamae,